

Hoofdlijnen audit SGR2

Hugo Liefjijn (projectleiding)
Douwe Holwerda (procesmanagement)
Saskia Beers
Sjoerd Croqué
Noor Dessing
Harry Dijkstra (Alterra)
Marco Duiker (KIC-Recreatie)
Niek Hazendonk
Peter Hilgen
Aad van Lankeren
Rob Meijers
Manon van Middelkoop (KIC-Recreatie)
Frank Tillie
Jacob van Vliet
Dineke van Zwieten

landbouw, natuurbeheer
en visserij

© 2002 Expertisecentrum LNV, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Rapport EC-LNV nr. 2002/131 E
Ede/Wageningen, 2002

Teksten mogen alleen worden overgenomen met bronvermelding.

Oplage alleen elektronisch beschikbaar

Productie Expertisecentrum LNV
 Bedrijfsvoering/Vormgeving en Presentatie
 Bezoekadres : Marijkeweg 24
 Postadres : Postbus 30, 6700 AA Wageningen
 Telefoon : 0317 474801
 Fax : 0317 427561
 E-mail : Balie@eclnv.agro.nl

Inhoudsopgave

1	Opdracht	5
1.1	Wens van de opdrachtgever	5
1.2	Uitvoering van de audit	5
1.3	Vraagstelling	5
1.3.1	Transparantie van het plan	6
1.3.2	Logische samenhang	6
1.3.3	Lacunes	6
2	Bevindingen uit de audit	7
2.1	Hoofdindrukken	7
2.1.1	Maatschappelijk nut	7
2.1.2	Diversiteit	7
2.1.3	Centrale doelstelling	7
2.1.4	Spanningen	7
2.2	Communicatieve waarde	8
2.2.1	Inleiding	8
2.2.2	Algemeen	8
2.2.3	Jargon	8
2.2.4	Onduidelijkheden	8
2.2.5	Kaarten	8
2.3	Structuur	9
2.3.1	Overzichtelijkheid	9
2.3.2	Inzichtelijkheid	9
2.3.3	Centrale doelstelling	9
2.3.4	Doelen	9
2.3.5	Effecten	9
2.3.6	Evalueerbaarheid	10
2.3.7	Tijdshorizon	10
2.4	Sturingskracht	10
2.4.1	Regie	10
2.4.2	Samenhang	10
2.5	Hartekreten	11
3	Overdracht van de resultaten	13
3.1	Discussie naar aanleiding van de presentatie	13
3.1.1	Water als ordenend principe	13
3.1.2	Leefbaarheid	13

3.2	Verwachtingen van de auditoren ten aanzien van de SGR2-schrijvers	14
3.2.1	Essentiële wensen van de auditoren	14
3.2.2	Potentiële actiepunten	14
3.3	De presentatie van de SGR2-schrijvers	14
3.3.1	Wat gaan de SGR2-schrijvers doen met de resultaten van de audit?	14
3.3.2	Suggesties die de schrijvers niet zullen overnemen	15
3.3.3	Discussiepunten naar aanleiding van de presentatie	15

1 Opdracht

1.1 Wens van de opdrachtgever

Het EC-LNV heeft in het voorjaar van 2002 een audit uitgevoerd op de eerste versie van het Structuurschema Groene Ruimte 2. De opdrachtgever had te kennen gegeven dat hij graag bruikbare suggesties wilde ontvangen. Dat hield in:

- Geen kritiek maar suggesties voor verbeteringen.
- Het ging niet om inhoudelijke verbeteringen, maar om de kwaliteit van het plan: kan de samenhang verbeterd worden.
- De hoofddoelen waren een gegeven. De schrijfgroep van het SGR2 had geen uitgebreide probleemanalyse uitgevoerd en dat was de opdrachtgever bekend. De vraag was daarom: kan de uitwerking verbeterd worden zodat de doelen beter gerealiseerd kunnen worden.
- Komen in het plan lacunes en of tegenstrijdigheden voor; zo ja, hoe kunnen die worden opgelost.

Er lag dus een verzoek om kwaliteitsverbetering, niet om een beoordeling van het plan.

1.2 Uitvoering van de audit

Twaalf personen hebben het SGR2 op basis van de vraagstelling (paragraaf 1.3) becommentarieerd; op verzoek van de opdrachtgever is dat zoveel mogelijk in de vorm van aanbevelingen gebeurd. Dit commentaar is gebundeld, waarna de belangrijkste hoofdlijnen ervan zijn gedestilleerd. Deze staan weergegeven in hoofdstuk 2. Op basis hiervan is een diapresentatie gemaakt, die getoond is tijdens een werkbijeenkomst van auditoren en leden van de schrijfgroep van deel 3 van het SGR2.

Tijdens deze werkbijeenkomst hebben de leden van de schrijfgroep een presentatie gemaakt van de suggesties van de auditoren die ze voor deel 3 zouden meenemen. Deze punten zijn opgenomen in hoofdstuk 3.

1.3 Vraagstelling

Het SGR2 moet uiteindelijk leiden tot een planologische kernbeslissing. Dat betekent dat overheden hun plannen moeten toetsen aan datgene wat is vastgelegd in het SGR2.

Dat roept twee vragen op:

- hoe zal dat ruimtelijk uiteindelijk uitpakken (effect)
- hoe is de rol-, taak- en verantwoordelijkheidsverdeling geregeld (proces)

In het licht hiervan wilde de opdrachtgever nuttige suggesties over de volgende aspecten:

1.3.1 Transparantie van het plan

- a. Leesbaarheid, jargon, eenduidigheid (welke invulling kan worden gegeven aan de begrippen 'sociaal-cultureel' en 'sociale cohesie'), begrijpelijkheid van het totaal.
- b. Suggesties voor vereenvoudiging (bijvoorbeeld vermindering aantal beleidscategorieën).
- c. Verbeteringen voor de teksten bij de kaarten.

1.3.2 Logische samenhang

- a. De consistentie van de causale ketens: probleem - doelen - instrumenten - effecten, met andere woorden de evalueerbaarheid van het plan.
- b. De onderlinge verhouding tussen
 - nagestreefde doelen: welke hebben de primaat, welke zijn volgend;
 - ingezette instrumenten: kan er synergie ontstaan uit de genoemde sets van instrumenten;
 - beoogde effecten: vullen de effecten elkaar aan, bijten ze elkaar.
- c. Overige tegenstrijdigheden in de tekst.
- d. De beleidskundige uitwerking van de thema's; suggesties hoe dat op uniformere wijze kan (het hoofdstuk over landbouw is heel anders opgebouwd dan over natuur).
- e. Als aanvulling: Is er evenwichtige aandacht voor 'diversiteit'? Diversiteit betekent: onderscheid tussen mannen en vrouwen en onderscheid in etniciteit (culturen), leeftijd (generaties) en validiteit (gehandicapten).

1.3.3 Lacunes

- a. Zitten er vreemde 'gaten' in het plan, omissies die hersteld moeten worden?
- b. Zijn overal de verantwoordelijkheden goed belegd?
- c. Kunnen suggesties worden aangereikt omtrent 'diversiteit'?
- d. Als aanvulling: kunnen bij dit ruimtelijke plan maatregelen en instrumenten worden bedacht zodat ook het onderwerp 'diversiteit' er een zinvolle plaats in krijgt?

2 Bevindingen uit de audit

2.1 Hoofdindrukken

2.1.1 Maatschappelijk nut

- Voor welke doelgroep is het document bedoeld; de burger ontbreekt in dit verhaal en voor de professional is het verhaal moeilijk te doorgronden. Start met duidelijk te maken waarvoor, waarheen, voor wie, etc.?
- Wat zijn de uitgangspunten die voor de PKB te hanteren zijn?
- Wat is het maatschappelijke doel van het document; wordt dit maatschappelijke doel gehaald met deze kwaliteit?

2.1.2 Diversiteit

- Neem meer demografische aspecten mee in de uitwerking van de kwaliteit van de groene ruimte; werk de kwalitatieve tekorten voor beleving groene ruimte en van recreatie uit voor de veranderende samenstelling en behoeften van de bevolking.
- De nota is te weinig gericht op de leefbaarheid van het platteland en plattelandskernen voor de bewoners en degenen die er werken, terwijl dit voor de EC een belangrijk beleidsitem is (POP). Besteed aandacht aan beleving en leefbaarheid van het platteland.
- Bij 'integrale aanpak van gebieden' komen de sociaal-culturele aspecten te weinig aan de orde; geef daarom ook aandacht aan plattelandsontwikkeling, werk bijvoorbeeld de relatie tussen deze ruimtelijke nota en dit onderwerp uit.

2.1.3 Centrale doelstelling

- Formuleer een centrale doelstelling.
- Operationaliseer deze centrale doelstelling door water als ordenend principe uit te werken voor de andere thema's.
- Zet de overige thema's in volgorde van de mate waarin ze boven-, neven- dan wel ondergeschikt zijn aan andere thema's; met andere woorden, als er beperkt geld is, worden er dan thema's geprioriteerd of krijgen alle thema's wat.

2.1.4 Spanningen

In het document lopen een paar lijnen die spanning opleveren; maak die spanningen expliciet:

- wat is bestaand beleid, wat is nieuw beleid?
- wat staat vast, wat kan nog bewegen?
- wat zijn ruimteclaims, wat zijn kwaliteitsdoelen?
- in hoeverre is de lijn PKB - bestemmingsplannen toereikend, in hoeverre is aanvullend het Sturingsmodel Landelijk Gebied nodig?
- in hoeverre kunnen de doelen via decentralisatie worden bereikt, in hoeverre is een actieve regie van LNV nodig?
- beleving vs. leefbaarheid.

2.2 Communicatieve waarde

2.2.1 Inleiding

- Maak een hoofdrapport van ca. 30 kantjes met de bedoeling van het SGR2. Laat dit document als leeswijzer fungeren. Zet daarmee de lezer in de goede positie om met lezen te beginnen. Beschrijf daarin de rode draad en hoe die vorm te geven en beschrijf daarin de heel helder de link tussen hoofddoelstelling en ambities. Breng vervolgens de thema's onder in deelrapporten. Leg in de hoofdstukken voortdurend de verbinding tussen claims, inclusief nieuwe claims, en de hoofddoelstellingen. Geef daarbij aan waarom je die claims stelt.
- Structureer het verhaal zo dat je goed duidelijk kunt maken wat er bereikt moet worden en hoe dat bereikt moet worden. Deze boodschap moet er helder uitkomen.
- Het huidige document biedt geen kader, boodschap of consistente lijn. Begin daarom met uitleg van kaders. Geef een korte beschrijving van bestaand beleid en van de gebruikte nota's; *noem* niet alleen de onderliggende nota's, maar verwerk in de tekst die elementen waarmee je door gaat, de elementen die er voor deze nota toe doen. Geef vervolgens de beleidsopgaven voor de groene ruimte.
- Geef vervolgens de hoofddoelen en uitleg van kernbegrippen.
- Vervat je ambities in beelden; geef met streefbeeld en hoe Nederland eruit zou moeten zien.
- Maak in de tekst steeds duidelijk wat de link is tussen het motto, 'Landelijk gebied voor 16 miljoen Nederlanders', en de ambities.

2.2.2 Algemeen

- Plaats de nota expliciet in de context van zowel nationale als internationale nota's.
- Geef concreet aan hoe doelstellingen en ambities gerealiseerd zullen worden.

2.2.3 Jargon

- De nota is zo goed als onleesbaar door het vele technische en beleidsmatige jargon. Laat een niet-deskundige de tekst herschrijven of maak een kernachtig voorstuk (zie 2.2.1) met verderop uitwerkingen.
- Maak bovendien een verklarende woordenlijst of neem kadertjes op bij de tekst waarin onvermijdbaar jargon wordt uitgelegd; maak daarin duidelijk wat met begrippen als ambities en speerpunten wordt bedoeld.

2.2.4 Onduidelijkheden

- Regelmatig staan er algemeenheden in over functies en kwaliteiten die niet nader worden gespecificeerd. Verwijder algemene termen waarvan de concrete betekenis onduidelijk is.
- Laat deelstroomgebiedsvisies en provinciale landschapsvisies samenvallen.
- Noem doelstellingen die voor alle landschapstypen gelden eenmalig; noem gezamenlijke criteria voor projectvestigingslocaties voor intensieve landbouw.
- Maak een duidelijker onderscheid tussen beleidscategorieën en ruimtelijke strategie.
- Breng dilemma's in beeld, de keuzes die je daarin maakt en hoe je die maakt. Bij gestapelde ruimteclaims is het de verantwoordelijkheid van LNV om keuzes te maken (en die voor te stellen aan het parlement); biedt bijvoorbeeld via GIS-overlays overzicht van wat van toepassing is in de verschillende gebieden.
- Maak een apart subhoofdstuk 6.0 en beschrijf daarin per gebied wat de thematische insteken betekenen aan ruimteclaims. Voer deze gebiedsgewijze aanpak zover door dat het Nederlandbreed is uitgewerkt en er geen witte vlekken overblijven.

2.2.5 Kaarten

- Er zijn veel opmerkingen over de begrijpelijkheid van het kaartmateriaal en op de toelichting erbij. Maak de kaarten functioneel, d.w.z. dat ze als een beeld bij de tekst gaan functioneren. Verbeter de toelichting op de kaarten.
- Maak duidelijk waarom de ene kaart een PKB-kaart is en de andere niet.

2.3 Structuur

2.3.1 Overzichtelijkheid

- Er is sprake van een veelheid aan informatie, het is moeilijk om een beeld te krijgen van het geheel.
- De zaken staan sterk naast elkaar, waardoor er weinig zicht ontstaat op de onderlinge samenhang en er is weinig kader voor maken van keuzes. Ook wordt het niet duidelijk of er zich overlap van claims en/of conflicten voordoen:
 - overlap, bijv. ontwikkelingsgericht landschap en landbouw naar een duurzaam perspectief;
 - ambitie Beheer van landelijk gebied via groene diensten ontbreekt;
 - per gebied kunnen verschillende beleids- en gebiedscategorieën van toepassing zijn.

2.3.2 Inzichtelijkheid

- Wat is de hoofdstructuur van het SGR2 als geheel in een notendop? De structuur wordt onvoldoende helder gemaakt, wat ten nadele is de leesbaarheid. Maak zowel de horizontale als de verticale samenhang inzichtelijk.
- De hoofdstukken zijn erg verschillend; breng uniforme structuur aan. Suggestie voor de opzet van hoofdstukken:
 - begin elk hoofdstuk met het beleidsdoel van het betreffende thema;
 - ontwikkelingen;
 - problemen en hoofddoelen;
 - ruimtelijke strategie;
 - operationele doelen, instrumenten en middelen; ambities, doelen en middelen worden in het huidige document vaak door elkaar gebruikt, waardoor het bouwwerk niet helder is: het 'wat' en 'hoe' lopen door elkaar;
 - concrete maatschappelijke effecten;
 - tabel over opgaven, doelstellingen, taakstelling, plaats, termijn (vgl. pag. 21);
 - laat onderling verwante thema's in elk hoofdstuk weerkeren.
- Probeer om jezelf te dwingen gestructureerd te werken door van dit rapport een logische website te maken. Kijk waar je dan tegenaan loopt.
- Neem bij een volgende nota een team bij de hand dat de communicatieve en beleidskundige aspecten van de nota begeleidt.

2.3.3 Centrale doelstelling

- De nota bevat geen aansprekende centrale hoofddoelstelling.
- Water als ordenend principe is een onduidelijke doelstelling. Water wordt wel als ordenend principe aangekondigd, maar als ordenend principe komt het pas in paragraaf 3.1. terug.
- Oplossing: werk het meer uit in het eerste hoofdstuk en geef aan wat je wilt bereiken. Vertaal dit vervolgens in prioritering van de hoofddoelen voor water.

2.3.4 Doelen

- Laat ambities en hoofddoelen goed op elkaar aansluiten. Hoe verhouden de ambities zich tot de doelen (rode openingsteksten van de hoofdstukken).
- Laat de ambities een veel sterkere leidraad vormen voor de achterliggende hoofdstukken en laat ze direct herkenbaar doorwerken in de PKB.
- In de loop van de tekst komen meer ambities om de hoek dan in de oorspronkelijke lijst; ze beïnvloeden het verhaal.
- De ambities bevatten geen internationale dimensies.
- De meerwaarde van speerpunten is gering.
- Er is een grondgebonden landbouw nodig, maar er is geen ambitie met betrekking tot de plaats van de landbouw op het platteland.

2.3.5 Effecten

- Goed zicht op effecten ontbreekt doordat de beoogde effecten vaak niet zijn beschreven; zijn vaak opgenomen in de doelen.
- Geef uitspraken over concrete beoogde maatschappelijke effecten.

2.3.6 Evalueerbaarheid

- Om goed te kunnen monitoren en te evalueren is het nodig de indicatoren en criteria in monitoringssystemen te stroomlijnen met de doelen van het beleid. Beleidsdoelen moeten zodanig worden geoperationaliseerd dat ze kunnen worden gemeten.
- Wat is het ambitieniveau van de monitoring: werk per beleidsdoel uit hoe de monitoring er uit moet komen te zien en hoe de monitoring de evaluatie zal dienen?
- Richt de evaluatie ook op de maatschappelijke effecten.

2.3.7 Tijdshorizon

- 2010 of 2018?

2.4 Sturingskracht

2.4.1 Regie

- Zet alles wat van de lagere overheden wordt gevraagd op een rij; dat geeft zicht op de doorwerking van het beleid. Versterk keten 'voornemens Rijk – uitvoering Provincie' door de samenwerking helder te maken. Geef een heldere visie hoe het sturingsmodel tot op het niveau van de beoogde effecten werkt (bijv. ook samenwerking tussen provincies, regie over de provincies):
 - Verduidelijk de rol en verantwoordelijkheden van het Rijk ten opzichte van lagere overheden, organisaties en particulieren; de verantwoordelijkheidsverdeling is in het huidige document onduidelijk.
 - Leid uit de doelen taken af voor het Rijk, met bijbehorende maatregelen; wat is de rol van LNV bij:
 - vaststelling contouren;
 - invulling groene contouren;
 - toetsing landschapskwaliteit buiten de groene contouren.
 - Diverse ontwikkelingen die in de nota worden voorgestaan hebben invloed op het landschap; deze ontwikkelingen moeten zo worden begeleid dat er sprake is van behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit van het landschap. De intenties wat betreft begeleiding zijn nog te vrijblijvend geformuleerd.
 - Ontwikkel een goede bestuursstructuur (is een PKB op zich voldoende of is aanvullend een actieve regie van LNV gewenst):
 - ontwikkel een landschapstoets, in de vorm van een Handboek Richtlijnen Landschapstoets, vergelijkbaar met de Watertoets;
 - hoe worden deelstroomgebiedsvizies geoperationaliseerd als ze niet voorkomen in de lijn PKB-SP-BP;
 - hoe is de relatie PKB - MER bij plannen als projectvestigingen en ABP's;
 - er zijn geen provinciale/regionale planfiguren genoemd voor regionale parken en veenweidegebieden.
 - Maak duidelijk welke verantwoordelijkheden LNV neemt opdat beoogde effecten gerealiseerd zullen worden.
 - De beoogde effecten hoeven in deze nota niet in detail worden uitgewerkt, maar maak wel duidelijk welke procesgang nodig is om de beoogde doelen te bereiken.

2.4.2 Samenhang

- Er worden in ieder geval drie integratiekaders genoemd: streekplannen, deelstroomvisies en ontwikkelingsplannen voor Nationale Landschapsplannen. Maak duidelijk welk integratiekader werkelijk de primaat krijgt.
- Breng meer samenhang aan binnen en tussen de volgende punten:
 - integratiekaders;
 - doelen;
 - soorten gebieden;
 - betrokken actoren;
 - financieringsstructuren.

2.5 Hartekreten

Overall slotopmerkingen van de auditoren

Zorg ervoor dat het SGR2 zo geschreven is/ begrijpelijk is/ functioneel is, dat het boek bij ambtenaren/ belangstellenden **op** het bureau ligt

- Het projectteam moet bij het tot stand komen van deel 3 een veel steviger regie voeren dan bij deel 1.
- Hoofddoelstelling nota = landelijk gebied is voor iedereen. Geef relatie hoofddoelstelling en ambitie duidelijk aan.
- Filosofie kwaliteit ↔ ruimteclaim.
- Beleidsbouwwerk (hoofddoel - strategie – (open) doelen - instrumenten - middelen) op systematische wijze uitwerken.
- Integratiekader voor beleid aangeven in integrale gebiedsuitwerking. Dilemma stapeling ruimteclaims is voor realisatie knelpunt.

- De mens in het verhaal, hoe geef je vorm aan de beleving en hoe houd je dat actueel zodat het werkelijk beter is voor de mens.
- Invullen vanuit de nieuwe vrij ruimtelijke claims.
- De integrale aanpak van gebieden: welke claims liggen er op een gebied en waar wringt het en waar geef je prioriteit aan.

Stel: er komt geld beschikbaar om e.e.a. te realiseren. Wat ga je dan als eerste doen? M.a.w. prioritering! Het kan een gedachte zijn die van invloed is op de manier waarop je de nota vorm geeft.

- **Maak eerst de structuur van deel 3 en schrijf pas daarna.**
- Vereenvoudig de veelheid van: beleidscategorieën en gebiedscategorieën. Geef de samenhang aan met de gebiedscategorieën (zie bijlage 1 van definities en instellingen). Relateer de PKB kaarten hieraan.
- Zorg dat er een samenhangende visie in de nota komt.
- Maak duidelijk wat je van de andere overheden verwacht.

Belangrijk:

- Naast beleving van de groene ruimte is de leefbaarheid in de groene ruimte essentieel (voor bewoners platteland).
- Wie heeft welke verantwoordelijkheden (als overheden) en welke verantwoordelijkheid heeft het Rijk, geef dat duidelijk aan.

- Worsteling tussen kwaliteit en ruimteclaims: kies of verbind!
- 75 (of meer) definities voor gebieden kan niet: beperk!
- Ordeningsprincipe: what comes first en dan ... en dan ...; ontwerp als ware je een landschapsarchitect: breng rangorde in je tekening aan!

- Durf een heldere samenhangende visie op papier te zetten.
- Laat die stammenstrijd (= thema) nu eens varen en ga eens echt integraal werken.

onduidelijkheid doelen → realiseerbaarheid SGR2 →

- SGR2 draagvlakprobleem;
- SGR2 geldprobleem;
- vrijblijvendheid voor lagere overheden → doorwerkingsprobleem.

3 Overdracht van de resultaten

Op 16 mei 2002 zijn de hoofdlijnen van de audit (zie hoofdstuk 2) gepresenteerd aan de schrijfgroep van deel 3 van het SGR2. Paragraaf 3.1 bevat punten die naar aanleiding van de discussie over de presentatie aan de orde kwamen. De volgende paragraaf (3.2) vermeldt de aspecten van de audit die de auditoren als zeer wezenlijk achtten; zij hebben deze tijdens de werkbijeenkomst onderling benoemd, om een scherpe vergelijking te kunnen maken met de punten die de schrijfgroep als wezenlijk zouden benoemen. De presentatie van de schrijfgroep, als reactie op de bevindingen van de audit, staat in 3.3.

3.1 Discussie naar aanleiding van de presentatie

3.1.1 Water als ordenend principe

- Een ordenend principe is vooral te benutten als strategie voor het bereiken van doelen. Dus stel eerst je doelen vast en kies dan vervolgens een ordenend principe als (onderdeel van je) strategie om deze doelen te bereiken. Dat kan dan in dit geval water zijn. Het kan ook de OLS zijn.
- Het gekozen ordeningsprincipe moet je prominent neerzetten in het begin van de nota. Dit ordeningsprincipe moet dan vervolgens benut worden voor het verbinden van de sectorale uitwerkingen.
- Wat is water als ordenend principe? Wat kan ik me daarbij voorstellen? Geeft het b.v. een aantal basisvoorwaarden? Reactie: 'Qua doorwerking wordt het b.v. doorgeschoven naar deelstroomgebieden.'

3.1.2 Leefbaarheid

- Hebben we onderhand een ministerie voor de kwaliteit van het landelijk gebied, inclusief de sociale component ervan, of toch nog steeds een ministerie voor een aantal sectoren en daarom een ministerie dat vraagstukken over het landelijk gebied sectoraal benaderd?
- De nota zoals die er nu ligt geeft de indruk dat hij voor de recreërende stedeling is geschreven. Dus vooral gericht is op de beleving van de stedeling.
- Die stedeling woont niet alleen meer in de stad. Er zitten meer mensen dan alleen boeren in het buitengebied. Er worden veel boerderijen opgekocht voor tweede woning. Wordt met deze ontwikkeling rekening gehouden in de nota? Wordt de ontwikkeling van gespreide verstedelijking genoemd? Worden de effecten ervan in de nota beschreven? Wordt er iets ordenends mee gedaan? Wil je er op sturen?
- Gezien de sterke aanwezigheid van de stedeling op het platteland is een onderscheid in stedelijke bezoeker of gebruiker en landelijke bezitter niet adequaat. De bezitters zijn dus immers niet alleen boeren en campingshouders maar ook burgers.
- De inhoud van het SGR2 zal in verbinding moeten staan met het plattelandsbeleid. Reactie: 'Toch nog eens goed naar de plattelandsbrief kijken.'

3.2 Verwachtingen van de auditoren ten aanzien van de SGR2-schrijvers

Tijdens de voorbereiding van de SGR2-schrijvers van hun presentatie hebben de auditoren in een aparte sessie geïnventariseerd wat volgens hen essentiële aspecten zijn die de schrijvers zouden moeten overnemen.

In 3.2.1 staan hun wensen, gebaseerd op de presentatie van de audit (hoofdstuk 2) en de discussie (paragraaf 3.1).

In 3.2.2 staat beschreven welke mogelijke actiepunten op deze wensen zouden kunnen worden ondernomen.

3.2.1 Essentiële wensen van de auditoren

- Dat men de inhoud van de nota helderder wil verwoorden en de onderdelen beter wil verbinden.
- Het streven naar een betere structuur en een beschrijving van het verband tussen kwantitatieve claims en ruimtelijke uitwerking.
- Bouw het verhaal op aan de hand van een degelijk beleidsbouwwerk. De vraag is of de schrijvers dit willen. Het zou namelijk de witte vlekken duidelijk maken.
- Dat men aangeeft wat de uitwerking van de nota op gebiedsniveau inhoudt.
- Het landelijk gebied is voor iedereen! Is dat ook zo? Ik hoor graag dat men deze boodschap via maatregelen veel duidelijker zal etaleren. Anders gezegd: Er is geld voor het landelijk gebied. Dit is te besteden binnen het kader dat LNV aanbiedt. Dit kader moet heel helder zijn. LNV kan geen geld geven als ze niet zelf de ruimte voor besteding aangeeft.
- Beleefbaarheid voor ouderen.
- Dat in het eerste hoofdstuk de samenhang tussen doelen en middelen zal worden uitgewerkt, inclusief de afbakening. Dus, schrijf ook op wat je niet gaat doen. Bij dit laatste kan evt. verwezen worden naar andere beleidsgebieden.
- Graag terugkoppeling over de sturingskracht van dit verhaal. Hoe wordt dit verhaal bestuurskundig uitgewerkt.

3.2.2 Potentiële actiepunten

Mogelijke onderdelen die het EC-LNV verder zou kunnen uitwerken:

- Uitwerken van water als ordenend principe.
- Uitwerken van jargon in kadertjes bij de tekst.
- Meehelpen aan de structuur van de nota met behulp van de tabellen die gemaakt zijn.
- Meewerken aan het beleidsbouwwerk van de nota. Het moet gaan om ondersteuning bij de ontwikkeling van een nota, bijvoorbeeld bij deel III, en niet om reconstructie.
- Het operationaliseren van de doelen. Ook met het oog op monitorbaarheid en evalueerbaarheid.

Aanvullende acties zullen wel op grond van concrete vragen van de schrijvers moeten plaatsvinden.

3.3 De presentatie van de SGR2-schrijvers

Deze paragraaf bevat de reactie van de schrijfgroep op de presentatie van de audit en is als volgt ingedeeld:

- a) Wat gaan de SGR2-schrijvers doen met de resultaten van de audit (3.3.1);
- b) Suggesties die de schrijvers niet zullen overnemen (3.3.2);
- c) Discussiepunten naar aanleiding van de presentatie (3.3.3).

3.3.1 Wat gaan de SGR2-schrijvers doen met de resultaten van de audit?

- De centrale doelstelling is helder, en blijft.
- De structuur krijgt aandacht.
 - Uitgangspunt blijft het landelijk gebied voor 16 miljoen Nederlanders.
 - De doorwerking van de centrale doelstelling behoeft aandacht. Een ligt een goede aanzet van EC-LNV.

- De doorwerking van de centrale doelstelling behoeft aandacht voor wat de houding betreft. Het mag niet een nota voor recreërende burger zijn. Willen we heroverwegen.
- We willen naar een uniforme indeling van de hoofdstukken.
- We moeten het verband tussen de hoofddoelstelling en de rest van de nota duidelijk maken. Werken aan de prioritering derhalve. We willen de inhoud ook vereenvoudigen op een aantal punten, b.v. bij qua aantal beleids- en gebiedscategorieën.
- Samenhang planvorming aangeven.
- De functie van het SGR2 scherp houden.
 - De ruimtelijke functie. Het stramien van PKB naar uiteindelijk bestemmingsplan.
 - De financiële functie.
 Hierbij de rol van het rijk en van andere overheden zoals de provincie helder aangeven.
- Onderverdeling aanbrengen in ambities.
 - Wat is bestaand?
 - Wat is nieuw?
 - Wat verwacht je van derden?
- Aandacht besteden aan de kaarten. Zijn goede suggesties voor gedaan.
- Werken aan de inbedding van het SGR. De plattelandsbrief lezen.
- De terminologie aandacht geven. Het jargon! en werken aan eenduidigheid.
 - Nota wordt geschreven voor beleidsmedewerkers van lagere overheden en belangenorganisaties.

3.3.2 Suggesties die de schrijvers niet zullen overnemen

- Naar een andere doelstelling.
- Inhuren van een externe schrijver, c.q. begeleider.

3.3.3 Discussiepunten naar aanleiding van de presentatie

Monitorbaarheid en evalueerbaarheid

- De VBTB vereist dat doelstellingen worden uitgewerkt tot operationele doelen. Voor het SGR2 moeten beleidscategorieën b.v. geformuleerd worden in operationele doelen als aantal ha's en aantal km's. Deze vertaalslag nog gedaan worden voor het SGR2 en in het verlengde daarvan voor de begroting van 2003/2004.
- Het projectteam SGR2 zal de doelen operationeel moeten zien te krijgen. Hiertoe zal na de zomer een iteratief proces worden opgezet met monitoringsdeskundigen. Voor de zomer zal hiervoor een voorstel worden uitgewerkt.
- Het ambitie-niveau van de evalueerbaarheid moet aansluiten bij de monitorbaarheid.

Sturingskracht

- Er is de lijn PKB → Streekplan → Bestemmingsplan. Op grond van welke criteria worden streekplannen en bestemmingsplannen getoetst? Is er ooit een streekplan tegengehouden? Welke sancties kan het Rijk toepassen?
- Deze problematiek is ook bij de Vijno aan de orde.
- De daadwerkelijke effectuering van richtlijnen is ook erg afhankelijk van de aanwezige bewindspersoon. Pronk of een VVD'er als minister maakt verschil.
- Er worden veel doelstellingen genoemd. Welke voornemens heeft LNV om de realisatie van doelstellingen te volgen en te bewaken? Worden de doelstellingen gedropt bij de lagere overheden of ook nog gevolgd?
- Er is een bestuursoverkomst met lagere overheden. Hoe verhoudt die zich tot de lijn PKB - bestemmingsplan.
- LNV heeft nog geen voldoende sturende rol bij uitwerking van het SGR2. Daar staat tegenover dat de daadwerkelijke sturingskracht vooral in andere trajecten zit.